

Aan: Leden van de Algemene Commissie
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Amsterdam, 17 februari 2015

Betreft: AO economische missies

Geachte Kamerleden,

In verband met het Algemeen Overleg over handelsmissies op 25 februari a.s. wil het MVO Platform u wijzen op opmerkelijke verschillen in de uitvoering van het beleid rond MVO in handelsmissies. Het MVO Platform pleit ervoor dat handelsmissies expliciet en maximaal benut worden om MVO te agenderen, zowel bij deelnemende Nederlandse bedrijven als richting overheid en lokale bedrijven in het betrokken land. Maatschappelijke organisaties (ngo's en vakbonden) dienen daarbij betrokken te worden.

Het bestaande beleid hiervoor lijkt niet altijd te worden toegepast, ook niet in landen met een hoog risico op bedrijfsgerelateerde schendingen. Colombia en de Democratische Republiek Congo (DRC) zijn beide landen met zo'n hoog risicoprofiel.¹ Het MVO Platform ziet grote verschillen tussen de twee recente missies naar deze landen - en daarmee incongruentie met het overheidsbeleid.²

Het beleid is helder

In de Kamerbrief 'MVO en economische missies' van juli 2013³ stelt het kabinet dat alle economische missies voortaan werken met het *IMVO-kader*⁴, daarmee wordt MVO een structureel onderdeel:

- *Bedrijven die mee willen op economische missie verklaren kennis te hebben van de OESO-richtlijnen en bereid te zijn daarnaar te handelen. Bedrijven worden geïnformeerd over het belang van due diligence. Indien een bedrijf [...] negatief met MVO kwesties in verband wordt gebracht, zal de overheid met het bedrijf daarover in gesprek gaan en verbeterplannen vragen. Bedrijven die niet meewerken of onvoldoende verbetering boeken worden uitgesloten van deelname aan toekomstige missies.*
- *In alle fases van de voorbereiding en uitvoering van missies komt MVO aan de orde. Bedrijven worden tijdens een voorbereidende bijeenkomst geïnformeerd over de OESO-richtlijnen en over specifieke maatschappelijke risico's. Tijdens de uitvoering is MVO onderdeel van de ambassadebriefing; een seminar, bedrijfs- of veldbezoek; en/of bij gesprekken met de overheid.*
- *Organisaties op het gebied van MVO en mensenrechten zijn onderdeel van de informatiebijeenkomst voorafgaand aan de missie. En gesprekken met of deelname van NGO's kunnen onderdeel zijn van een missie zelf. Daar waar relevant, zal het Kabinet ook met lokale NGO's spreken.*
- *Na afloop van iedere missie wordt een verslag opgesteld voor de Tweede Kamer. MVO-aspecten worden in het verslag opgenomen.*

Praktijk blijft achter bij beleid: DRC

Bij de economische missie naar de DRC en Rwanda is bovengenoemd beleid nauwelijks tot uitvoering gebracht. Zo heeft het maatschappelijk middenveld (zowel Nederlands als lokaal) geen rol gespeeld in de voorbereiding van de handelsmissie. MVO is nauwelijks ter sprake gekomen tijdens de bijeenkomst vooraf, en geheel niet op de ambassade ter plekke. Informatie over de OESO-richtlijnen zat wel in de deelnemersmap, maar is niet toegelicht en er is niet over specifieke MVO-uitdagingen gesproken. In het verslag⁵ van minister Ploumen komt het woord 'MVO' dan ook niet voor.

In de DRC spelen meerdere mensenrechten,- en milieurisico's. Zo wordt er door maatschappelijke organisaties⁶ specifiek aandacht gevraagd voor het probleem van 'conflictmineralen.' De minister heeft in het kader van het Nederlandse conflictvrije tin en coltan initiatief (CFTI) een coltanmijn in Noord-Kivu (Oost-DRC) bezocht, zonder de rest van de delegatie. Tijdens dit bezoek vonden ronde tafels met lokale maatschappelijke organisaties plaats, maar hierover werd de handelsdelegatie niet geïnformeerd. Bovendien rapporteert Ploumen opvallend positief over het mijnbouwgebied en het CFTI via nieuwsberichten⁷ en aan de Tweede Kamer. Verschillende internationale organisaties geven een ander beeld van deze regio.⁸

Zo kan het ook: Colombia

De handelsmissie naar Colombia is goed benut om MVO te agenderen zowel bij deelnemende Nederlandse bedrijven als in het betrokken land. Hierover is verslag gedaan aan de Tweede Kamer.⁹ De betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij de missie was groot in zowel de voorbereiding als de uitvoering.¹⁰ Tijdens de bijeenkomst vooraf werd geïnformeerd over de OESO-richtlijnen, zo ook in een bijeenkomst tijdens de missie op de ambassade. Naast Nederlandse maatschappelijke organisaties zijn ook een Colombiaanse NGO, een lokale vertegenwoordiger van de vakbeweging en een milieuwetenschapper betrokken. Er is met alle betrokkenen een veldbezoek afgelegd aan de mijnbouwregio César om aandacht te besteden aan de arbeidsomstandigheden en in gesprek te gaan met slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Voorafgaand aan dat bezoek werd een seminar over MVO in de steenkoolketen georganiseerd. Tijdens dit seminar heeft minister Ploumen gesproken met slachtoffers van het gewapend conflict, afkomstig uit de mijnbouwregio. De energiebedrijven riepen hun toeleverancier, het mijnbouwbedrijf Drummond, op om zich in te zetten voor de slachtoffers. Ook sprak de minister met de Colombiaanse viceminister van Mijnbouw over de genoemde problematiek.

Minister Ploumen wil op verschillende manieren opvolging geven om maatschappelijke risico's van mijnbouwactiviteiten aan te kaarten. Na de missie zijn met alle partijen vervolgesprekken georganiseerd waarbij de minister zelf, de ambassade en de speciale grondstoffengezant betrokken zijn.

Conclusies en aanbevelingen

- Het beleid 'MVO en economische missies' wordt niet consequent toegepast. Dat blijkt uit de DRC-missie, maar ook de verslagen van de andere missies in 2014 laten nauwelijks de betrokkenheid van NGO's en vakbonden zien. Uitvoerders van handelsmissies dienen **maatschappelijke organisaties met expertise over MVO in het betreffende land tijdig en nadrukkelijk te betrekken zodat zij een betekenisvolle rol kunnen spelen in het programma.**
- Bij de Colombia-missie lijkt vooral politieke druk (en druk van NGO's) MVO te hebben geagendeerd. Maar om invulling te geven aan de 'duty to protect' **dient de overheid bij elke handelsmissie naar een land met hoog risicoprofiel op eigen initiatief met een aanpak van lokale MVO-uitdagingen te komen.**
- In de verslagen van de 2014-missies wordt niet ingegaan op de selectiefase van deelnemende bedrijven. Het is niet duidelijk of bedrijven afvallen doordat ze in verband zijn gebracht met schendingen, of dat de minister daarover in gesprek is gegaan en verbeterafspraken heeft gemaakt. Er **dient transparantie te komen over de mate waarin deelnemende bedrijven de OESO-richtlijnen daadwerkelijk in praktijk brengen.**

Wij zijn graag bereid tot een toelichting.

Vriendelijke groet,

Gisela ten Kate (0619018825)
Suzan van der Meij

¹ Zie bijvoorbeeld de wereldkaart van de MVO Risico Checker: <http://www.mvorisicochecker.nl/en/world-map>

² Het achterliggende onderzoek voor deze brief is gerealiseerd met extra financiering van CNV Internationaal, de inhoud wordt gesteund door het gehele MVO Platform

³ Kamerbrief MVO en economische missies: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/07/04/kamerbrief-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-in-economische-missies.html>

⁴ IMVO-kader economische missie, RvO:

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/exportbegeleiding/missies-en-handelsreizen/voorwaarden/imvo-kader>

⁵ Verslagen economische missies tweede tot en met vierde kwartaal 2014

<http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D47944&did=2014D47944>

⁶ Een groep van 60 NGO's, waaronder SOMO, ActionAid, PAX, FMS, Milieudefensie, Amnesty zijn actief betrokken bij de thematiek van conflictmineralen: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/BreakingtheLinks_ENG.pdf

⁷ Persberichten: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2014/11/11/meer-conflictvrije-mijnen-in-oosten-congo.html> en

<http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2014/10/31/ploumen-economische-betrekkingen-met-drc-versterken.html>

⁸ Zie bijvoorbeeld IPIS: <http://ipisresearch.be/publication/analysis-interactive-map-artisanal-mining-areas-eastern-drc-may-2014-update/> en Enough Project: http://www.enoughproject.org/conflicts/eastern_congo

⁹ Rapportage economische missies/werkbezoeken tweede tot en met vierde kwartaal 2014:

<http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D47944&did=2014D47944>

¹⁰ Vertegenwoordigers van SOMO, PAX, FNV, Cordaid en de coördinator van het Colombia platform